

Innspill til Meld. St. 6 (2024-2025) og Dokument 8:3 S (2024-2025) – gründere og oppstartsbedrifter

I omstillingen av Norge har innovasjonsselskapene en sentral rolle. De utgjør en innovasjonsinfrastruktur som kobler sammen gründere, etablert næringsliv, forskning/akademia og kapital for å utvikle fremtidens næringsliv.

FIN – Foreningen for innovasjonsselskaper i Norge takker for muligheten til å gi innspill til komiteens arbeid med stortingsmeldingen om gründere og oppstartsbedrifter, og Venstres representantforslag om samme tematikk.

FIN støtter ambisjonene i stortingsmeldingen og representantforslaget om at Norge skal bli verdens beste land å starte og drive virksomhet i. Det haster med å få på plass en helhetlig gründer- og innovasjonspolitikkk dersom vi skal utvikle og omstille norsk næringsliv de kommende årene.

Vi må erkjenne at Norge per i dag ikke er blant de fremste landene innen entreprenørskap, og motivasjonen for å starte bedrift er lavere sammenlignet med andre land. Vi mangler risikokapital i tidligfase og insentiver til omstilling i grønn retning. Vi har for lite av den høykompetente arbeidskraften som er viktig i årene vi har foran oss, og vi benytter oss i for liten grad av muliggjørende teknologier. Uforutsigbare rammebetingelser og skjerpelser innen skatter og avgifter, har skapt stor uro og bekymring blant oppstartsselskaper og investorer.

I stortingsmeldingen er regjeringens tiltak lite konkrete og målbare. Representantforslaget fra Venstre foreslår måleparametere for antall nye bedrifter, enhjørninger, sysselsetting og kvinnelige gründere. Vi er enige i at dette er gode parametere, men mener at mål for kapitaltilgang og Norges samlede FoUI-innsats også bør vurderes som parametere. Tilsvarende som vi har satt mål på hvor stor andel av BNP som skal benyttes til forskning, kunne det vært et konkret mål for hvor stor andel som skal gå til innovasjon og omstilling. *Forskning, kunnskap og teknologi må tas i bruk!*

Det er behov for å se ulike deler av innovasjonssystemet i sammenheng, slik at «hull» i verdi- og virkemiddelkjeden tettes og flaskehals fjernes. Riktige tiltak og forutsigbare rammebetingelser er viktig, og tilstrekkelig innsats er avgjørende for å sikre tempo og at nye løsninger kommer ut i markedet.

I vårt innspill til regjeringens arbeid med meldingen, har vi vært tydelige på at Norge trenger en helhetlig politikk som i all hovedsak omhandler tre elementer:

- Sterkere innovasjonsøkosystemer gjennom en verdikjede fra FoU til eksport
- Virkemidler som risikokapital, garantier, lån og tilskuddsordninger
- Et innovasjonsfremmende skatte- og avgiftsregime.

De tre elementene må sees i sammenheng med det offentlige oppgave i å tilrettelegge for at nye løsninger utvikles, testes og tas i bruk. Det er behov for å tydeliggjøre regelverket for innovative offentlige anskaffelser. I det næringsrettede virkemiddelapparatet finnes det doble og konkurrerende ordninger. Staten bør ha en tydelig strategi for ansvars plassering av virkemidler for å sikre mest mulig effektiv bruk av offentlige midler.

Sterkere innovasjonsøkosystemer gjennom en verdikjede fra FoU til eksport

Norge har et unikt, landsdekkende innovasjonsøkosystem bestående av innovasjonsselskaper med roller som inkubatorer, næringshager, teknologioverføringskontorer (TTOer), katapult og klynger. De bistår bedriftene i ulike deler av deres vekstreise med kompetanse om forretningsutvikling, IP, kapitalinnhenting, salg og marked samt nettverk. Disse aktørene jobber tett på næringslivet i sitt nedslagsfelt og kjenner virksomhetenes behov og utfordringer. Oppstartsbedrifter og SMB er i mange tilfeller helt avhengig av innovasjonsselskapene for å komme i gang med innovasjonsprosesser og utviklingsaktiviteter. De siste årene har regjeringen kuttet i flere av virkemidlene som innovasjonsselskapene benytter for å etablere og skalere bedrifter. Disse virkemidlene må styrkes og sees i sammenheng dersom vi skal lykkes med å få frem flere enhjørninger og bygge ny industri.

Virkemidler som risikokapital, garantier, lån og tilskuddsordninger

Oslo Economics gjennomførte i 2023 en analyse som viser at Norge har et omfattende behov for mer kapital i de tidligste fasene av et selskaps utvikling. Dette rammer særlig unge vekstbedrifter med stort verdiskapende potensial, typisk forskningsbaserte bedrifter med lange utviklingsløp. Tall fra Norsk Venturekapitalforening (NVCA) viser at kapitalmengden som norske fond besitter, og kapitalen som norske tidligfaseselskaper mottar, ligger på ca. en fjerdedel sammenlignet med våre nordiske naboland. Det er lite tilgjengelig privat kapital å oppdrive i dagens marked, og mange oppstartsbedrifter opplever at de ikke får realisert ideene sine. Bevilgningen til Investinor er for lav i forhold til behovet.

Samtidig er det behov for bedre risikoavlastning gjennom oppstartslån, risikolån og garantiordninger uavhengig av fase. Det bør være et politisk mål at flere oppstartsbedrifter vokser seg store, og at hovedkvarter- og innovasjonsvirksomheten til selskaper forblir i Norge. Det bør utredes hvordan Norge kan bli mer attraktivt for utenlandske investorer.

Et innovasjonsfremmende skatte- og avgiftsregime

Stortingsmeldingen behandler ikke skattespørsmål sentrale for etablering og vekst. Dette er uheldig, fordi feil innretning av skatter og avgifter fungerer som investeringshindre og svekker etableringstakten for de bedriftene som skal diversifisere norsk næringsstruktur i en mer bærekraftig retning. Vi mener at det må tas skattepolitiske grep som styrker veksten i kompetanseintensive næringer, og særlig oppstarts- og vekstbedrifter.

Formueskatten bør fjernes, subsidiært bør det innføres ordninger som skjermer gründere av oppstarts- og høyvekstforetak fra de negative virkningene av formuesskatten. Problemet med utflyttingsskatten, er at verdisetningen er basert på urealiserte gevinster og ikke tar høyde for de store svingningene i verdifastsettelse i tidligfase vekstselskaper. Utflyttingsskatt vil være en del av vurderingsgrunnlaget ved etablering av virksomhet i Norge, ved flyttinger til Norge, og ved investeringer i norske virksomheter. Vi mener derfor at utflyttingsskatten bør avvikles.

Vi viser også til vårt innspill til regjeringens arbeid med Stortingsmeldingen, og videresender gjerne.

Vennlig hilsen

Trine Ellingsen
daglig leder, FIN

Eli Wathne
seniorrådgiver, FIN